

N:o 27.

Ank. till Riksd. Kausli den 23 Mars 1876, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag om antagande af förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Norrbottens län att gälla jemväl för Vesterbottens län, med undantag af lappmarkerna.

I förenämnda ämne äro motioner väckta, i Första Kammaren af Herr *Adelsköld* (motionen N:o 21) och i Andra Kammaren af Herr *Gustaf Hæggström*, med hvilken Herrar P. A. Hellgrén och C. E. Hjelm instämt (motionen N:o 47); och hafva motionärerne hemställt, att Riksdagen ville för sin del besluta, »att Norrbottenslagen af den 29 September 1874 må vinna tillämpning äfven inom Vesterbottens län med undantag af lappmarkerna, och att Riksdagen, vid anmälan af detta sitt beslut, ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utfärda nådig förordning derom, att samma lag för Vesterbottens län, med undantag af lappmarkerna, må träda i gällande kraft från och med den 1 Oktober innevarande år».

I fråga om statens befogenhet att ingripa i den enskildes eganderätt kan, å ena sidan, framhållas, att då ett af de förnämsta vilkoren för ett ordnadtt rättstillstånd är, att den enskilde i denna sin rätt njuter trygghet, staten, utan hvars skydd en sådan trygghet icke är möjlig, bör, så vidt sig göra låter, dertill medverka; men torde å andra sidan böra erinras, att, om det sätt, hvarpå den enskildes frihet att förfoga öfver sin egendom utöfvas, befinnes vådligt för samhällets bestånd eller allmänt väl, staten måste hafva både rätt och pligt att förekomma denna frihets missbrukande och ur sådan synpunkt bestämma dess utöfvande så, att den ej hotar samhällets tillvaro eller förnärmar andras rätt.

Då, äfven i de af naturen mest gynnade länder, skogsprodukter äro oundärliga för tillfredsställande af de fysiska behofven, och i länder med hårdt klimat en tillräcklig mängd af denna vara till bränsle och byggnadsämne utgör nästan första vilkoret för sådana länders beboelighet; då de på sakkunskap grundade omdömen, som af utmärkte vetenskapsmän afgifvits, om det fördelaktiga inflytande, skogarne utöfva i fråga om reglerandet af nederbörden och vattentillgången samt öfver hufvud i fråga om motverkande af temperaturens ytterligheter, synas allt för ofta hafva vunnit bekräftelse af erfarenheten, för att någon ovisshet derom ännu skulle kunna ega rum; och då följaktligen skogsfördelen, i synnerhet i länder med nordligt läge, innebär en stor våda och kan medföra de största, måhända ohjelpiga olyckor, anser Utskottet, med tillämpning af ofvanberörda grundsats på skogshushållningen, det vara utom allt tvifvel, att densamma, mindre än någon annan näring, kan af staten, såsom vårdare af allas väl och målsman för efterkommande generationer, öfverlemnas åt den enskildes oinskränkta godtycke, utan att fast hellre staten eger befogenhet att, så vidt sådant finnes till afvärjande af vådorna utaf en allmännare skogsbrist erforderligt, besluta sådana inskränkningar i de enskildes dispositionsrätt öfver skogen, hvarigenom dess framtida bestånd kan betryggas.

Behovvet att ordna skogshushållningen på sådant sätt, har i främmande europeiska länder, hvilka, i förhållande till deras jemförelsevis tätare befolkning, i allmänhet haft mindre riklig tillgång på skog, gjort sig tidigare kämbart, än i Sverige. Likasom i följd häraf tidpunkten för en förnuftsenslig skogslagstiftnings införande i de länder, som nu deraf äro i åtnjutande, varit olika, visa sig ock de medel, hvaraf staten för vinnande af det åsyftade ändamålet begagnat sig, hafva varierat efter omständigheterna, hvilka åter berott dels af de särskilda förhållanden, som närmast påkallat skogshushållningens reglerande, dels ock derpå, huru man mer eller mindre fullständigt lyckats öfvervinna det väsentliga hinder för en rationel skogslagstiftning, som ofta förefunnits uti den enskilda eganderättens obenägenhet att underkasta sig inskränkningar, huru angelägna för det allmännas väl de än må hafva varit. Merendels har dock den lagstiftningsmakt, staten utöfvat i fråga om den enskilda skogshushållningen, yttrat sig dels i förbud mot öfverdrifven afverkning och dels i föreskrifter om återuppdragande af skog, der den funnes förödd.

Ehuru den förenämnda betydelse, skogarne för ett land ega, såsom vilkor för dess beboelighet och odling samt dess invånares välbefin-

ande, är, på sätt ofvan blifvit antydt, företrädesvis af vigt för länder med Sveriges nordliga läge; och ehuru, med afseende på den sekellånga tid, skogen i sådana länder behöfver för återväxt, företagsamheten i Sverige med större enskild vinst rigtat sig på de befintliga skogarnes förvandling till annat kapital, än på den skenbart ofrukt samma omsorgen om deras bibehållande eller om frambringande af ny skog, har dock i följd af den rikedom på skogsalster, som vårt land fordom egt och ännu i viss mån eger, behofvet för staten att ingripa i den enskildes rätt att förfoga öfver sina skogar först på senare tider träd i dagen. I följd häraf har ock lagstiftningen hos oss senare, än i många andra länder, funnit sig böra mellankomma för skogens skyddande. De flera åtgärder i sådan syftning, som på senare tider inom vårt land vidtagits, torde emellertid innefatta tillräckligt bevis derom, att grundsatsen om statens befogenhet att besluta om inskränkning i den enskildes dispositionsrätt öfver sina skogar äfven hos oss vunnit det erkännande, att rättigheten af denna grundsats ej numera torde kunna ifrågasättas.

I fråga härom yttrade Rikets Ständer vid 1853—54 årens riksdag i underdånig skrifvelse den 5 December 1854, bland annat, att, med fästadt afseende på de allt mer bekymrande resultat, som af skogshushållningen i riket lemnades, Rikets Ständer ansågo lagstiftningens mellankomst vara af behofvet högt påkallad, för att afvärja vådorna af den vanvård, hvaraf skogarne lidit, och af den ringa omsorg, som, oafsedt den stora afverkningen, egnades åt deras återväxt, samt att statens befogenhet att meddela sådana inskränkningar i den enskildes dispositionsrätt öfver skogen, hvarigenom dess bestånd iakttoges, ock obetingadt egde sin grund i detta naturalsters outhärlighet. I anledning häraf förordnade Kongl. Maj:t år 1855 en komité, hvilken erhöll nådigt uppdrag att afgifva underdånigt utlåtande och förslag rörande de åtgärder, som från lagstiftande och verkställande magtens sida kunde vara att vidtaga i ändamål att förekomma den öfverklagade, till framtida skogsbrist och menliga klimatiska verkningar ledande förödelser af skogarne i landet samt att i allmänhet befordra en förbättrad skogshushållning.

Under antagande såsom ådagalagdt, att med landets skogar i hög grad misshushållades, samt att skogsbrist, som redan i åtskilliga delar af landet vore för hand, äfven i andra snart kunde befaras och i allmänhet för hela riket skulle, om ock först efter någon längre tids förlopp, inträda, så framt skogarne ej blefve bättre vårdade än ditintills, föreslog skogskomitén uti den 28 Juni 1856 afgifvet underdånigt betänkande bland annat, att, om skogen å till skogsbörd egnad mark, utan ändamål

af odling, sköflades och föröddes, så att hvarken fröträd, ungskog eller växande plantor funnos kvar å marken till den mängd och beskaffenhet, som sakkunnige män pröfvade erfordras för fullgod återväxt, Konungens Befallningshafvande, efter undersökning, skulle ega att vid vite tills vidare förbjuda skogens anlåtande till annat än husbehof, äfvensom att, der förbudet icke hörsammades, ställa skogen för viss kortare tid, på egarens bekostnad, under uppsigt, för att sålunda bringa förbudet till åtlydnad.

Mot berörda förslag, hvilket i så måtto innefattade vidare föreskrift om skogsodling, att det tillika innehöll det stadgande, att när jordegare, mot hvilken omförmälda förbud blifvit tillämpadt, visade, att han vidtagit ändamålsenliga åtgärder för den afbrukade skogens bringande till återväxt, förbudet skulle upphävas, förekommo dock, på sätt nådiga skrifvelsen till Rikets Ständer den 30 Maj 1857 närmare utvisar, hos Kongl. Maj:t sådana betänkligheter, att Kongl. Maj:t ansåg sig icke böra till Rikets Ständer framställa något förslag i omförmälda syftning. Men förslaget kom likväl sedermera i något förändrad form, genom enskild motion, under pröfning vid 1868 års riksdag och vann tillstyrkan af dåvarande Lag-Utskott utan annan väsentlig förändring, än att påföljden för den, som sköflade eller förödde sin skog, inskränktes till förbud att begagna den annorledes än till husbehof. Vid behandlingen i Kamrarne lyckades detta förslag dock icke tillvinna sig Riksdagens bifall; men vid följande riksdag, då det genom enskild motion, som dock afsåg allenast Gotlands län, ånyo drogs under pröfning, blef detsamma emellertid för nyssnämnda län antaget och återfinnes nu i Kongl. förordningen till förekommande af skogsförödelse på Gotland den 10 September 1869.

På derom af 1868 års Riksdag framställd begäran uppdrog Kongl. Maj:t den 18 Juni samma år åt en komité att afgifva förslag till ordnande af de norrländska skogsförhållandena. Uti det af denna komité den 21 December 1870 afgifna betänkande, som för förevarande fråga har särskild betydelse, yttrar komitén bland annat, att den misshushållning, för hvilken de norrländska skogarne varit utsatta, måste, om den finge fortgå, förr eller senare medföra allmän skogsbrist. De bekymmer för framtiden, detta tillstånd vore egnadt att ingifva, manade till de kraftigaste ansträngningar att, medan tid ännu vore, söka förebygga den hotande faran. För en hvar, som ville taga i allvarligt betraktande den betydelse, skogarne egde, framstälde sig sjelfmant de vådor, det rådande slöseriet med skogstillgången kunde medföra, särskildt med afseende på den vikt, skogarne för Norrland hade såsom ett nödvändigt skyddsmedel för dess vegetation. Derom vittnade de trakter af denna landsända, som utan skydd af skog låge blottade för de skarpa fjellvindarne, hvilka, der de finge fritt till-

träde, nästan omintetgjorde hvarje försök till odling, äfven om jordmånen i sig sjelf vore af tjenligaste art. Det vore derföre ingen öfverdrift, utan, efter komiténs åsigt, ett lika sant som nedslående uttryck af den verkliga ställningen i Norrland, att skogsförödelsen, om den lemnades ohejdad, skulle förr eller senare förvandla Norrland till föga annat, än en fullkomlig ödemark, i all framtid omöjlig för all kultur. Den allmänna meningen, sådan den vid flera tillfällen uppenbarat sig, hade ock både otvetydigt tillkännagifvit, att tiden vore irne för vidtagande af åtgärder till förekommande af vidare skogsförödelse, och i sådant ändamål påkallat lagstiftningens mellankomst.

Då emellertid de åtgärder, som för detta ändamål borde förordas, vore beroende af de orsaker, från hvilka skogarnes nuvarande tillstånd förnämligast vore att härleda, har komitéen ansett sig bära lemna en sammanfattad redogörelse för de omständigheter, som i Norrland bidragit att minska skogstillgången. Bland dessa omständigheter har komitéen såsom en af den betänkligaste art påpekat den användning för industrien af omoget virke, hvarmed början redan vore inom vissa orter gjord. Sådant kunde dock endast undantagsvis ifrågakomma i sådana trakter, der moget timmer, hvilket lemnade vida högre behållning än det omogna, ännu finnes i tillräcklig myckenhet. Derföre visade sig också, att i de tre sydliga länen af Norrland omoget virke mindre ofta användes till försågning. I de två nordligaste länen åter, der sågverksrörelsen länge bedrifvits i betydlig omfattning och der den åtkomliga skogstillgången vore jemförelsevis mindre, finnes en mängd sågverk, som redan nu för sin rörelse begagnade alla träd, hvilka möjligen kunde bära afverknings- och utdrifningskostnaden. Äfven handsågning medtog i dessa orter ej obetydligt af omogen skog. Ringa vore likväl beloppet af det omogna virke, som försågades, i jemförelse med de oerhörda kvantiteter deraf, som genom sparrhygget inom Norrbottens län och de nordligast belägna socknarne af Vesterbottens län förbrukats. Denna gren af skogshandteringen, sträckande sig till träd af allenast några tums diameter och företrädesvis riktad mot den mest lofvande ungskogen, hade, under jemn tillväxt, inom de båda sistnämnda länen nått den höjd, att den under ett af de senare åren omfattat nära en tredjedel af hela afverkningen derstädes, och under den senaste tiden hade detta sätt att tillgodogöra skogen på sina ställen anlitats med en ifver, gränsande nästan till en fullkomlig besinningslöshet. De med transporten af sparrar från de inre delarne af landet förenade svårigheter hade ditintills någorlunda skyddat ungskogen der från förödelse af ifrågavarande beskaffenhet. Det lyckosamma häruti förringades likväl, då i betraktande toges, att en jemnare

fördelning af sparrhygget skulle hafva gjort verkningarne deraf mindre känbara i de orter, som nu företrädesvis varit därför utsatta, nemligen kustsocknarne på en sträcka från hafvet af fem till sex mil och någon gång derutöfver. I dessa orter vore emellertid sparrhyggets ofördelaktiga inflytande, som uppenbarade sig på somliga ställen i redan inträdd betänklig skogsbrist och på andra i ett tillstånd, som icke långt skilde sig derifrån, så mycket mera kämbart, som följderna drabbade den bördigaste, mest uppodlade och folkrikaste bygden, den der naturligtvis i högre grad än de mindre befolkade trakterna kräfde tillgång på skog till husbehof. Men, att döma efter förhållandena, sådana de dittills visat sig, skulle, efter komiténs åsigt, ej dröja länge, innan sparrhygget, om det lemnades ohejdadt, med sin förstörelse hemsökt de flesta möjligen åtkomliga trakter af såväl Norrbottens som Vesterbottens län. Ej allenast såsom särdeles skogsödande vore sparrhygget ovilkorligen fördömligt, utan äfven såsom näringsgren betraktadt vore det alldeles förkastligt i anseende till den dermed förenade ringa behållning, som föga öfverstege kostnaden för huggningen och utdrifningen. Detta sätt att bruka skogen, likasom i allmänhet den benägenhet, som flerstädes uppenbarat sig, att, der den mogna skogen ej längre vore tillräcklig för tillfredsställande af den öfverdrifna spekulationens och vinningslystnadens anspråk, gripa till omoget virke, som, lemnadt att utveckla sig till mognad, skulle förläna såväl industrien som kulturen det säkraste stöd, skulle enligt komiténs uppfattning komma att, om det icke genom lagstiftningens mellankomst återfördes inom de gränser, som nödig omtanke för skogens bevarande undan oförståndets och egennyttans ingrepp utstakade, utan lemnades tillfälle att fortfarande såsom dittills fritt utbreda sig, måhända inom kort vinna en utsträckning, som på det allvarsammaste komme att hota Norrlands framtid.

Med hufvudsakligt afseende på nödvändigheten, att under alla förhållanden åtminstone ungskogen bevarades undan förstörelse, och då det kunde befaras, att den mot skogsförödelse ifrågasatta påföljd — förbud att begagna skogen annorledes än till husbehof — i de flesta fall, då den kunde vinna tillämpning, skulle komma för sent för ungskogens skyddande, har komitén ansett det säkraste medel för detta ändamåls ernående vara att söka i föreskrifter af beskaffenhet, att derigenom skogsegaren betoges all utsigt att medelst ungskogens anlåtande bereda sig någon fördel, så att frestelsen dertill sålunda förlorade sin förledande magt. För sådant ändamål föreslog komitén, att såsom allmän regel borde stadgas, att träd, som afverkades innan det uppnått vissa för dess mognad erforderliga dimensioner, icke, vid påföljd af böter och dess tagande i beslag,

finge från orten afskeppas. Derjemte och för åstadkommande deraf, att, om mark, som vore till skogsbörd egnad, afröjdes annorledes än för odling eller annat likartadt ändamål, densamma måtte återbringas i skogbärande skick, framstälde komitén förslag till stadganden i den syftning, att den enskilde skulle ega skyldighet att inom viss tid befodra skogen till återväxt, dels vid äfventyr af vite, dels ock förnämligast vid påföljd, att hvad af honom eftersattes skulle på hans bekostnad genom det allmännas försorg verkställas.

Sedan Skogsstyrelsen, Landtbruksakademien och landstingen i ämnet afgifvit infortrade yttranden, aflät Kongl. Maj:t till 1874 års Riksdag nädig proposition med förslag till förordning angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt. Detta författningsförslag, som innefattade likartade stadganden med dem, som af den yngre skogskomitén blifvit för Norrland förordade, öfverlemnades för behandling till Särskildt Utskott, som, med tillämpning af den utaf den äldre skogskomitén hyllade fridlysningsprincipen, uti förslaget hemställde om sådan ändring, bland annat, att, i stället för föreskriften om verkställande genom det allmännas försorg på tredskandes bekostnad af underlåtna åtgärder till befodran af återväxt å förödd skogsmark, borde stadgas, att den tredskandes återstående skog, om och i den mån nödigt pröfvades, skulle vid vite ställas under förbud antingen så, att den ej finge anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej finge derifrån säljas eller bortföras. Särskilda Utskottets förslag till förordning i ämnet, hvilket, liksom Kongl. Maj:ts, afsåg allenast de orter, hvilka Kongl. Maj:t på vederbörande landstings förslag egde bestänma, blef af Andra Kamraren godkänt; och det vann äfven inom Första Kamraren bifall med den förändring hufvudsakligen, att, enligt denna Kamrars beslut, tredskande jordegare genom sin underlåtenhet att fullgöra, hvad uti ifrågakomma hänseendet honom åläge, icke kunde ådraga sig annan påföljd, än upprepade förhöjda viten. Då emellertid dessa Kamrarnes beslut, af hvilka det förra grundade sig både på principen af återplanteringsskyldighet och på fridlysningsprincipen, men det senare på den förstnämnda principen allenast, ansågos stå till hvarandra i sådant förhållande, att en sammanjemkning icke kunde ega rum, så hade den väckta frågan förfallit.

I anledning af enskilda motioner och med hemtadt stöd af de framställningar om det oafvisliga behofvet af en särskild skogslagstiftning för Norrbottens län, som blifvit gjorda af dess landsting, menigheter och Konungens Befallningshafvande, beslöt deremot sistnämnda Riksdag att för de delar af berörda län, som ej hörde till lappmarken, antaga en för-

fattning, rörande åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog. Det sålunda beslutade författningsförslaget vann Kongl. Maj:ts godkännande; hvarefter förordning i ämnet blef den 29 September 1874 utfärdad, så lydande:

»§ 1. Barrträd, som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke, i form af rundt, biladt eller sågadt virke, till in- eller utländsk ort skeppas eller i fartyg inlastas eller vid lastageplats till inlastning uppläggas och ej heller till plank, bräder eller annat dylikt försågas eller intagas inom såginrättning, i sågränna eller inom onråde, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning af hvad beskaffenhet som helst, allt vid påföljd att virket tages i beslag och dömes förbrutet, så framt icke, på sätt i § 3 stadgas, vederbörligt tillstånd är gifvet till trädets afverkning för skeppning eller sågning. Dock vare hemmansegare eller åbo ej förnent att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta vid gården såga och använda undermåligt virke.

§ 2. Mom. 1. Såsom undermåligt anses träd, som afverkad ej håller i genomskärning minst 7 decimaltum på ett afstånd af 16 fot från storändan. Vid sagde mått får ej barken inberäknas.

Mom. 2. Af träd, som lemnar mer än en sågstock, må trädets öfre del eller toppstocken ej hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i beslag, der det tydligen visar sig eller ådagaläggas, att det virke är taget af träd, som ej är undermåligt, eller af träd, som är med vederbörligt tillstånd för skeppning eller sågning afverkad.

Mom. 3. Sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 16 fots längd ej kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagda längd från storändan, minst 20 decimaltum, i fall sparren är bilad till skarp kant, men eljest minst 21 decimaltum, samt i förhållande derefter, om längden är mindre.

Mom. 4. I afseende på virke, som redan är sågadt, då det anträffas, skall hvad ofvan är stadgadt ega tillämpning endast i fall lagligen styrkas kan, att varan tillkommit af träd, som är undermåligt och till hvars afverkande för sågning eller skeppning ej meddelats vederbörligt tillstånd.

§ 3. Mom. 1. Är skog af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, må egare, som vill låta det virke skeppas eller sågas, anmäla sig hos vederbörande reviderförvaltaren, hvilken åligger verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallas. Finnes dervid slik afverkning vara med grunderna

grunderna för en god skogshushållning öfverensstämmande, då må, der ej laga hinder eljest möter, tillstånd af förrättningsmannen gifvas till afverkning, för skeppning eller sågning; dock att träd, som vid storändan håller 5 decimaltum eller mera i genomskärning, ej må afföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blifvit med kronomärke stämpladt. Vill egaren sig till säkerhet hafva virke jemväl af mindre dimensioner stämpladt, vare dertill berättigad.

Mom. 2. Varder sådan förrättning begärd före den 1 Juni, skall, der så ske kan och skogsegaren det äskar, undersökningen och utstämplingen företagas i sammanhang med de utsyningsförrättningar å kronans skogar, som under året förekomma. Verkställes förrättningen i sådan ordning, åligger det revierförvaltaren att, om möjligt, vid förrättningens slut eller i annat fall genast efter det alla utsyningsförrättningar under året inom socknen böra vara afslutade, tillställa sökanden eller dess ombud, mot bevis, men utan lösen skriftligt instrument öfver utsyningen. Företages förrättningen särskildt, bör syneinstrumentet aflemnas, innan förrättningsmannen från stället afreser. Underrättelse om tiden, inom hvilken besvär böra vara hos Skogsstyrelsen ingifna, för att kunna till pröfning upptagas, skall i syneinstrumentet meddelas.

Mom. 3. Angående undermåligt virke, som till följd af föreläggande vid laga skifte varder afverkad, skall, der egaren vill låta det virke skeppas eller sågas, gälla i tillämpliga delar hvad här ofvan är stadgad.

§ 4. Undermåligt, ostämpladt virke är ej underkastadt beslag, så vida tydligen visar sig eller styrkes, att afverkningen skett innan denna förordning blifvit gällande; och skall sådant virke i den ordning, här ofvan sägs, med kronomärke förses, der egaren till sin säkerhet det äskar.

§ 5. Jordegare vare ej pliktig att för utsyning eller stämpling, hvarom i § 3 eller 4 sägs, vidkännas annan kostnad än godtgörelse till förrättningsmannen för den tid, förrättningen å stället upptager, i hvilket afseende jordegaren skall erlægga såsom arfvode för hvarje dag 5 kronor afvensom förse förrättningsmannen med kost och husrum eller gifva ersättning derför.

§ 6. Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, tjänstemän och betjente vid skogsstaten samt tullstatens tjänstemän, desse sistnämnde inom hamn och lastageplats; men rättighet att utföra åtal i sådana mål ege endast allmän åklagare och jägeribetjening, på sätt gällande författningar stadga, skolande förty tull-

tjensteman, som gjort beslag, derom göra anmälan hos allmän åklagare eller jägeritjensteman.

§ 7. Medel, som inflyta genom försäljning af virke, som enligt denna författning är beslag underkastadt, fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan och två tredjedelar åklagaren; dock att, derest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall af åklagareandelen undfå hälften.

§ 8. Denna förordning skall gälla från början af nästkommande Oktober månad.»

I sammanhang med förslaget om denna lag hemstälde det särskilda Utskott, som vid 1874 års riksdag behandlade frågan om skogslagstiftningen, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det samma lag med de jemkningar, som kunde af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för ett eller flere af de öfriga Norrländska länen, såvidt derom af vederbörande landsting gjordes framställning. Men denna hemställan, som af Första Kammaren antogs, blef af Andra Kammaren afslagen.

Det är antagandet af den ofvanberörda, för Norrbottens län särskildt utfärdade förordning att gälla äfven för Vesterbottens län med undantag af Lappmarkerna, som med ifrågavarande motioner afses.

I afseende på denna fråga har Utskottet inhemtat, att, Vesterbottens läns landsting, under åberopande af det trängande behovet af åtgärders vidtagande för hämmande af öfverdrifven afverkning af ungskog år 1873 hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning om exportförbud för pitprops och sparrar af mindre dimensioner samt året derpå, under förnyande af denna framställning, i underdånighet anhållit, att ett af landstinget utarbetadt förslag till författning i ämnet måtte, derest det af Kongl. Maj:t i nåder gillades, Riksdagen till antagande föreläggas.

Konungens Befallningshafvande i länet, genom hvilkens försorg denna underdåniga framställning blef till Kongl. Maj:t uti skrifvelse den 17 Oktober 1874 öfverlemnad, beledsagade densamma med sitt »varmaste» förord och anförde såsom stöd härför *dels att* afverkningen inom länet af ungskog, eller hufvudsakligen sparrar ända ned till fyra tums diameter och derunder, under de senare åren i en så oerhörd grad tilltagit, att af de trävaror, som under åren 1859—73 endast från Skellefteå tullkammardistrikt blifvit till utlandet skeppade, sparrarnes sammanräknade antal utgjort, under första qvinqvennet 565,256, under det andra 1,606,836, under det tredje 3,653,868, under år 1872 allena 431,254 och under det derpå följande året 603,545, äfvensom att dessutom ett betydligt antal unga träd under sistnämnda års vinter blifvit fällda och i skogen

qvarlemnade, för att, i den mån sådant medhunnas, apteras till sparrar; *dels att* denna ungskogens hejdlösa nedhuggning, om gräns därför icke sattes, skulle ej allenast medföra landets ruin utan äfven, med afseende på det ringa värde den omogna skogen egde i förhållande till den mogna, förorsaka en stor årlig nationalförlust; *dels att* det vore utom allt tvifvel att, vid det förhållande att afverkning för afsalu och utskeppning af ungskog dåmera blifvit förbjuden i Norrbottens län, de personer, som derstädes exporterat sparrar, skulle kasta sig öfver Vesterbottens läns skogar och, under samverkan med länets egna trävaruhandlande, skyndsamt göra på ungskogen en ända, *dels ock att*, då sålunda faran stode för dörren och skyndsamma åtgärder derföre för hänmande af den pågående rastlösa nedhuggningen af den omogna skogen vore af nöden, Konungens Befallningshafvande vore förvissad att, derest landstingets i fråga varande, enhälligt beslutade framställning vunne Kongl. Maj:ts bifall, beslutet derom skulle med glädje och tillfredsställelse emottagas af länets befolkning med undantag allenast af dem, som, af egna intressen och utan hänsyn till det allmännas gagn och sanna fördel, skulle önska, att skogen, såsom föremål för deras mer eller mindre vinstgifvande spekulationer, fortfarande finge ruineras.

Sedan Skogsstyrelsen, efter vederbörande skogstjenstemäns hörande, uti häröfver den 25 Mars 1875 afgifvet underdånigt utlåtande yttrat, att, som det af landstinget framställda författningsförslaget befunnes vid jämförelse med den nyligen dessförinnan utfärdade Norrbottenslagen derifrån afvika endast i mindre betydande delar, det icke syntes lämpligt, att, innan någon närmare erfarenhet rörande tillämpningen af nämnda nädiga förordning vunnits, berörda förslag antoges för det Norrbottens län angränsande, och i afseende på skogarne dermed fullt likartade Vesterbottens län; men att då samma behof af skydd för ungskogen inom begge dessa län förefunnes, styrelsen deremot ansåge sig böra förordna, att Norrbottenslagen oförändrad måtte förklaras gällande äfven för Vesterbottens län.

Efter erhållen del af Skogsstyrelsens berörda utlåtande har landstinget i sistnämnda län uti underdånig skrifvelse den 9 Oktober 1875 — jemte framhållande af det efter utfärdandet af Norrbottenslagen än mera trängande behofvet af en lag uti i fråga varande hänseende jemväl för Vesterbottens län, hvilket väl till följd af de för trävaruhandeln under nästlidna år rådande ogynnsamma konjunkturen hittills undgått den hotande faran, men med en gynnsammare konjunktur antagligen komme att i dubbelt mått deraf drabbas — vidare i underdånighet anført, att, ehuruval landstinget icke kunde tillmäta de emot dess lagförslag i äm-

net framställda anmärkningar någon synnerlig vigt och således helst önskade, att nämnda förslag blefve till lag upphöjdt, landstinget dock, för den händelse, att hinder för bifall dertill mötte, i underdånighet anhölle, att, enär Vesterbottens och Norrbottens läns lokala förhållanden, så vidt de anginge förevarande fråga, vore väsentligen lika och det vore af allra största vigt att en lag till skydd för länets ungskog snart utfärdades, nådiga förordningen den 29 September 1874 angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Norrbottens län måtte förklaras skola gälla äfven för Vesterbottens län.

Äfven denna underdåniga hemställan blef af Konungens Befallningshafvande i länet förordad till bifall af Kongl. Maj:t, som, sedan Skogsstyrelsen fått med yttrande i ämnet ånyo inkomma, i nådigt bref till Dess bemålde Befallningshafvande den 14 sistlidne Januari dels, angående först landstingets anhållan, att dess förslag till författning rörande dispositionsrätten öfver enskilda skogar inom länet med undantag af lappmarken måtte till lag upphöjas, yttrat, att, med afseende på hvad Skogsstyrelsen häremot anfört, Kongl. Maj:t funne landstingets anhållan i denna del icke kunna till någon åtgärd föranleda, dels ock, beträffande derefter framställningen att Kongl. Förordningen den 29 September 1874 måtte göras gällande äfven för Vesterbottens län, förklarar, att, *då* frågan om utvidgning af det område, inom hvilket förbud mot utförsel af ungskovs- virke finge ega rum, om ock af särskild vigt för Vesterbottens län, likväl, enär inskränkning af det område, från hvilket dylikt virke finge utföras, måste stegra efterfrågan derå och afverkningen deraf från den återstående skogsmarken inom riket, väsentligen anginge äfven de öfriga med särskild skyddslag icke försedda norrländska länen samt andra delar af riket, der mera betydande skogsmark förefunnes, och denna fråga således måste ur synpunkten af hela landets väl betraktas; *då* om verkningarna i detta och andra hänseenden af den för Norrbottens län meddelade undantagslag ännu icke hunnit vinnas någon erfarenhet, som kunde föranleda Kongl. Maj:t att ifrågasätta, det Riksdagen redan nu skulle frångå den åsigt, som vid 1874 års riksmöte inom densamma gjort sig gällande, eller att tillämpningen af nämnda lag tills vidare ej borde utöfver Norrbottens län utsträckas; och *då* slutligen ett vidsträcktare utförsel förbud för virke af ifrågavarande beskaffenhet måste anses vara af nu rådande förhållanden vida mindre påkalladt, än vid de för dylik utförsel ovanligt gynnsamma konjunkturer, under hvilka Riksdagen ansett detsamma icke böra komma i fråga, hade Kongl. Maj:t funnit ej heller denna framställning innefatta tillräcklig anledning för Kongl. Maj:t att i ärendet till Riksdagen aflåta nådig proposition.

Då, på grund af hvad här ofvan blifvit anfördt, det må antagas, att, der den enskilda omtanken i afseende på skogshushållningen icke annorledes än genom lagstiftningens mellankomst kan ledas i sådan riktning, att den icke träder statens allmänna väl för nära, staten ur rättslig synpunkt är befogad att genom lagbud ordna hushållningen med de enskilda skogarne, så följer ock häraf, att denna statens befogenhet har uti dess sålunda antydda grund — det allmännas väl — sin naturliga begränsning, så att statens ingripande icke må sträckas längre, än omsorgen för allas väl ovilkorligen kräfver.

Men häraf är åter en följd, att de åtgärder, som staten har att, sin pligt likmätigt, uti ifrågavarande hänseende vidtaga, kunna och böra blifva till sin omfattning och beskaffenhet olika, allt efter arten af det missbruk, hvaraf de framkallats och hvilket de äro afsedda att motverka. I länder, der, såsom i Sverige, skogsrörelsen med hänsyn till skiljaktiga ortförhållanden tagit olikartade riktningar, kan derföre svårigen lagstiftningen, så vida den skall öfver allt verka för det afsedda målet, blifva för hela landet gemensam, utan den torde fasthellre böra med afseende å de faktiska förhållandena, blifva för särskilda orter mer eller mindre olika.

En sådan uppfattning af skogslagstiftningens natur har ock med hänsyn till de åtgärder i ämnet, som på senare tider blifvit ifrågasatta eller vidtagna, gjort sig hos så väl regeringen som representationen gällande, i det man ansett, både att lagstiftningens ingripande borde af ett utaf för handen varande förhållanden uppkommet allmänt behof föranledas, och att de föreskrifter, som ur sådan synpunkt lemnades, skulle efter dessa förhållanden lämpas. Sålunda blef, på sätt af det ofvan anförda framgår, den enskilda skogshushållningen särskildt för Gotland ordnad genom en lag, som utfärdades den 10 September 1869. Vidare och ehuru den af Kongl. Maj:t vid 1874 års riksdag föreslagna lag rörande de enskilde skogarne synes hafva varit afsedd att blifva för hela riket gemensam, innehöll dock denna lag, att dess trädande i kraft inom de olika orterna skulle i främsta rummet vara beroende af framställning från vederbörande landsting, som ansågs bäst kunna bedöma huruvida lagen vore i följd af ortförhållandena lämplig och behöflig; och fastän i anseende härtill denna lag, om den antagits, skulle åtminstone till en början på de ställen, der den införts, haft karakteren af speciallag och först småningom, om ens någonsin, kunnat blifva allmänt gällande, hemtade dock Riksdagen af denna omständighet ingen anledning till samma lags förkastande. Och slutligen hafva särskilda stadganden till förekom-

mande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Norrbottens län blifvit den 29 September 1874 meddelade.

Enär Utskottet sålunda anser, att det under vissa förutsättningar, som i vårt land förefinnas, ligger i skogshushållningens natur, att för dess förnuftsensliga ordnande speciallagar för särskilda orter böra, i anseende till deras olikartade behof af skydd för skogen, stiftas; samt rigtigheten af en sådan uppfattning redan blifvit genom den nu gällande lagstiftningen erkänd;

enär det trängande behofvet af lagstiftningens mellankomst till skyddande af ungskogen inom Vesterbottens län blifvit vitsordadt af den yngre skogskomitén, Skogsstyrelsen, Konungens Befallningshafvande och tre efter hvarandra följande landsting i länet, samt den omständighet, att detta behof i anseende till mindre gynnsamma konjunkurer för trävarurörelsen under sistförflutna året varit mindre kämbart, dess mindre torde böra föranleda frågans undanskjutande, som länets representation och myndigheter enhälligt och ifrigt påyrkat, att åtgärder i oförmällda syfte redan nu måtte vidtagas, samt dessas uppskjutande till den tidpunkt, då gynnsammare konjunkurer för trävarurörelsen redan inträdt, lätteligen, i anseende till den samhällsvådliga rigtning, denna rörelse inom länet tagit, skulle kunna leda derhän, att de föreskrifter, som först då lemnades, kunde till det ondas förebyggande komma för sent;

enär, sedan skydd för ungskogen i Norrbottens län blifvit genom särskild lagstiftning beredt, ett dylikt skydd för samma skog inom det angränsande Vesterbottens län torde kunna med dess större skäl förordas, som skogarne i dessa begge län äro till sitt naturliga tillstånd och sin beskaffenhet likartade samt det enahanda sätt, hvarpå skogsrörelsen i begge länen hittills bedrifvits, gifver grundad anledning till farhåga, att det gifna förbudet mot export af omoget virke från det förra länet skall föranleda, att ungskogen i det senare kommer att för sådan export anlitas i än högre grad, än tillföre, men deremot icke synes antagligt, att exportförbudets ifrågasatta utsträckning till Vesterbottens län skulle genom sparrhyggets större allmängörande i andra delar af riket komma att medföra någon afsevärd menlig inverkan, helst skogarne i de öfriga norrlandska länen, hvilka företrädesvis skulle drabbas af en sådan påföljd, ännu hafva tillräcklig myckenhet af moget timmer, hvilket vid afverkning lemnar vida högre behållning än det omogna; och

enär de förhållanden, som påkalla ungskogens skyddande, äro i Vesterbottens län alldeles enahanda som i Norrbottens län, så att följaktligen, då de åtgärder, hvilka för detta ändamål blifvit för sistnämnda län vidtagna, enligt Utskottets åsigt måste för samma ändamål vara verk-

sanma och icke, såvidt Utskottet känner, föranledt några olägenheter, synes lämpligt, att lagstiftningen i ämnet blifver för begge länen likformig; anser sig Utskottet, som dock finner det böra åt Kongl. Maj:t öfverlemnas att med afseende på sig företeende omständigheter bestämma den tidpunkt, då den ifrågasatta lagen skall träda i gällande kraft, böra med föranledande af ifrågavarande motioner vördsamt hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta följande förordning:

Hvad för Norrbottens län blifvit angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog stadgad genom nådiga förordningen den 29 September 1874 skall från — — — — — gälla äfven för Vesterbottens län.

Stockholm den 23 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

ERIC SPARRE.

Reservationer:

af Herr *von Gegerfelt*: »Under erkännande af lagstiftarens rätt att inskränka enskilde egares frihet att efter godtfinnande förfoga öfver sin skog när deras egen omtanke visat sig otillräcklig att betrygga framtidens behof, vågar jag ifrågasätta, huruvida berörda rätt blifvit i Kongl. Förordningen den 29 September 1874 på ett ändamålsenligt sätt begagnad. Mig synes nemligen lagstiftaren böra rigta sin omsorg i berörda hänseende företrädesvis på åstadkommande af skogens återväxt å afröjd mark och, i händelse åsyftade ändamålet ej derigenom i erforderlig mån vinnes, på inskränkning i afverkningsrätten, då deremot nämnda Kongl. Förordning, under medgifvande af oinskränkt sköflingsrätt endast söker

hindra egarne att på fördelaktigaste sätt tillgodogöra sig hvad de loffigen afverkat; vid detta förhållande och då jag betviflar, att den kontroll förordningen förutsätter kan åstadkommas utan allt för stora kostnader och olägenheter samt i allt fall icke anser något synnerligt skydd för skogen kunna på den nu beträdda vägen beredas, finner jag icke skäl att för närvarande och innan någon tids erfarenhet vunnits om förordningens verkan inom det område, för hvilket densamma blifvit utfärdad, tillstyrka att kretsen för dess gällande kraft utvidgas.»

af Herr Grefve *Horn*: »Jag förbiser för min del icke den stora vikt, som kan ligga derå, att vissa inskränkningar göras å den för närvarande, såsom det vill synas, alltför långt drifna afverkningen af ungskog icke allenast i Vesterbottens län utan äfven i synnerhet uti rikets öfriga provinser; men som någon motion om inskränkande stadganden icke föreligger rörande annan del af riket, än vissa delar af Vesterbottens län; och jag, äfven om skogsförhållandena i Norrbotten och Vesterbotten hufvudsakligen gestalta sig lika, dock är af den åsigt, att stadganden uti den för Norrbotten nu gällande skogslagen äro dels olämpliga till följd af den stora svårigheten om icke omöjligheten att kontrollera deras hållande i helgd, dels ock ännu till sina verkningar opröfvade; samt dertill kommer att, om industrien behöfver anlita en viss myckenhet af ett lands skogsprodukter, men marknaden för dessa hänmas på en viss ort, en ny marknad uppsökes på andra orter, der hinder för densamma icke uppstått, hvaraf blifver en gifven följd, att afverkningen af skog i sin helhet inom landet icke förminskas — så finner jag mig icke kunna biträda Lag-Utskottets föreliggande utlåtande samt anser förty Herrar Adelskölds och Hæggströms motioner icke böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda.»

af Herr *Magnus Jonsson*.

Herrar Grefve *Mörner* och *Ehrenborg* hafva begärt få antecknadt, att de varit af laga förfall hindrade att i ärendets slutliga behandling delta.

Rättelse

i Lag-Utskottets Utlåtande N:o 27.

Sid. 15, rad. 9 och följ. står: Hvad för Norrbottens län blifvit angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog stadgadt genom nådiga förordningen den 29 September 1874 skall från — — — — — gälla äfven för Vesterbottens län.

läs: Hvad för Norrbottens län blifvit angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog stadgadt genom nådiga förordningen den 29 September 1874 skall från — — — — — gälla äfven för Vesterbottens län, med undantag af Lappmarkerna.